

Savitaipaleen opiskeluhooltosuunnitelma perusopetukseen

5/2023

1. Johdanto	2
2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	3
3. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi	5
4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	10
5. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	13
6a. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	14
6b. Kriisisuunnitelma	18
7. Liitteet ja suunnitelmat	26

1. Johdanto

Perusopetuksen opiskeluhuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Laki koskee esi- ja perusopetusta sekä toisen asteen koulutusta. Lain tavoitteena on yhtenäisen kokonaisuuden luominen opiskeluhooltoon.

Peruskoulun opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät Europaeuksen ja Heituinlahden koulun opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Peruskoulun opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolto toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoルトona. Opiskeluhoolto on kaikkien peruskoulussa työskentelevien tehtävä ja usein monialaista ja moniammatillista yhteistyötä peruskoulun henkilöstön ja eri hallinnonalojen työntekijöiden kesken.

Peruskoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Siksi yhtäaikaaisesti pyritään pitämään huolta sekä oppilaiden hyvinvoinnista että tietojen, taitojen ja oppimisen valmiuksien kehittymisestä. Hyvinvointi ja turvallisuudentunne nähdään oppimisen edellytyksenä. Opiskeluhoolto on osa koulun perustoimintaa, joka sisältää ennaltaehkäisevää työtä, huolen puheeksi ottamista ja ongelmiin puuttumista. Tyypillisiä huolenaiheita peruskoulussa ovat oppimiseen liittyvät vaikeudet sekä psykososiaaliset, psykosomaattiset ja terveyteen liittyvät ongelmat.

2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opiskeluhoollon ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarpeen arvioinnissa on hyödynnetty kouluterveyskyselyn 2021 ja peruskoulun arviointikyselyn 2022 tuloksia. Lisäksi arvioon ovat vaikuttaneet opiskelijakunnan hallituksen, opetushenkilöstön sekä opiskeluhoitohenkilöstön näkemykset.

Kouluterveyskyselyn ja peruskoulun arviointikyselyn tulokset osoittavat selkeästi, kuinka suuri tarve on mielenterveystyölle. Tarvitaan mielenterveyspalveluita, jotka tukevat jaksamista sekä auttavat vähentämään henkisen kuormituksen ja jotka ovat helposti saatavilla. Opiskeluhoollon palveluita pitää lisätä: Savitaipaleen peruskoulujen tarve erilliselle koulumielenterveystyöntekijälle on vähintään 0,5 henkilöttyvuotta. Psykologipalveluiden saatavuus ei ole riittävä: Korona-aikana koko Savitaipaleen opetustoimessa oli viikoittain käytettävissä vain kuusi tuntia etäpalveluja. Syksystä 2023 alkaen psykologipalvelut vähenevät Savitaipaleella entisestään, ja psykologi on Savitaipaleella vain yhtenä päivänä viikossa. Psykologin resurssia peruskoulutuksessa pitäisi kasvattaa vähintään 0,35 henkilöttyvuodella.

Myös tarve kuraattori- ja terveydenhoitopalveluille on resursoitua suurempaa: Opiskelijakunnan mukaan vastaanotolla pitäisi saada käydä tarpeen mukaan ja päivittäin pitäisi olla mahdollisuus päästä terveydenhoitajan, kuraattorin tai vastaavan työntekijän luo. Esimerkiksi ahdistusta ei voi ennakoita ja aikatauluttaa. Työntekijöiden aikataulussa pitäisi olla väljyyttä, jotta palvelut ovat saavutettavissa silloin, kun tarve on. Osaviikkoisuudessa oppilaille ei synny selkeää käsitystä, milloin henkilöstö on tavoitettavissa ja milloin vastaanotolle voi mennä ilman ajanvarausta. Lisäksi osaviikkoisuus tekee järjestelmästä haavoittuvan, koska syntyy tilanteita, jolloin kukaan hyvinvointialueen työntekijöistä ei ole paikalla esim. sairastumisen tai koulutuspäivien vuoksi. Opiskelijakunnan hallitus painotti myös tuen katkeamattomuutta ja kuulluksi tulemistä opiskeluhoollon palveluissa: On varmistettava, että yksilökohtainen tuki ei katkea. Yksilöllistä tukea on myös annettava, kun oppilas ilmaisee ongelman tai avuntarpeen.

Henkilökunnankin mielestä kuraattori- ja terveydenhoitopalveluita tarvitaan lisää. Esimerkiksi ennaltaehkäisevään työhön tarvittaisiin lisää aikaa ja resursseja. Koulun opiskeluhoito- ja opetushenkilöstö joutuu paikkaamaan sitä, etteivät oppilaat saa tarvitsemiaan lasten ja nuorten talon tai nuorisopsykiatrian palveluita. Savitaipaleen erityispiirteenä on, että välimatka Lappeenrantaan vaikeuttaa nuorille tarkoitettujen mielenterveys- ja terveyspalvelujen käyttöä. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirille / hyvinvointialueelle on useaan otteeseen esitetty, että opiskeluhoollon palveluiden saavutettavuutta Savitaipaleella pitäisi lisätä yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi.

Muut toiminnan erityispiirteet liittyvät opiskelutaitoihin. Monet oppilaat tarvitsevat paljon tukea ja ohjausta opintojensa suorittamiseen. Poissaoloista seuraa työkuormaa, ajanhallinnan ongelmia sekä stressiä niin oppilaille kuin opettajille, jotka toteuttavat yksilöllisiä erityisjärjestelyitä. Kouluterveyskyselyn sekä peruskoulun arviointikyselyn mukaan elintavat haastavat opiskelua: eri toten yönunen, keskittymisen ja toiminnanohjauksen puute heikentää oppimista ja lisää kuormituksen kokemusta.

3. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Savitaipaleen perusopetuksessa opiskeluhuollon palveluihin kuuluvat opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut, jotka järjestää Etelä-Karjalan hyvinvointialue. Opiskeluhuollon palveluissa toimivat terveydenhoitajat, kuraattorit, psykologit sekä lääkärit. Hyvinvointialueen opiskeluhuollon palveluiden henkilöstö tekee tiivistä yhteistyötä koulun muun henkilökunnan kanssa. Palveluja tarjotaan ensisijaisesti paikan päällä, mutta tarvittaessa niitä on mahdollista saada myös etänä.

Kuraattorin, psykologin ja terveydenhoitajan yhteystiedot löytyvät Wilmasta, ja heihin voi olla yhteydessä puhelimitse, sähköpostitse tai Wilman välityksellä. Yhteydenotot koululääkäriin tapahtuvat terveydenhoitajan kautta. Palveluihin ohjaututaan, kun oppilas tai hänen huoltajansa ottaa yhteyttä tai kun joku oppilaan läheinen tai koulun työntekijä ilmaisee tästä huolensa. Aloitteen voi tehdä myös kuraattori, psykologi tai terveydenhoitaja itse.

Opiskeluterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa: terveystarkastuksia sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvien fyysisten ja psyykkisten sairauksien ja riskitekijöiden seulontaa. Opiskeluhuollon terveydenhoitajan tehtäviä ovat terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat sekä rajoitetusti sairaudenhoidolliset asiat, mielenterveysasiat, päihde- ja seksuaaliterveysneuvonta sekä -hoito. Sairaus- ja tapaturma-asioissa terveydenhoitaja neuvoo ja ohjaa tarvittaessa jatkohoitoon.

Kouluterveydenhoitaja työskentelee Savitaipaleella säännöllisessä viikkotyöajassa maanantaista torstaihin. Kouluterveydenhoitajan työaika jakautuu Europaeuksen koulun, Heituinlahden koulun ja Savitaipaleen lukion kesken. Kouluterveydenhoitaja on yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän jäsen ja tarvittaessa yksilökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän jäsen. Kouluterveydenhoitaja toimii koollekutsujana opiskeluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden tarkastuksissa.

Suun terveydenhuolto on osa opiskeluterveydenhuoltoa. Alle 18-vuotiaille suun terveydenhuolto on maksutonta. Suuhygienistit ja hammashoitajat tekevät nuorten suun terveystarkastuksia mm. Savitaipaleen hyvinvointiasemalla.

Psykologi on paikalla perjantaisin ja parittomien viikkojen maanantaisin. Psykologin työaika jakautuu Europaeuksen koulun, Heituinlahden koulun ja Savitaipaleen lukion kesken. Koulupsykologi keskittyy erityisesti oppimisvaikeuksien tunnistamiseen ja konsultointiin. Psykologi on yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän jäsen ja tarvittaessa yksilökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän (asiantuntijaryhmän) jäsen.

Koulukuraattori työskentelee koulukeskuksessa 3,5 päivänä viikossa (tiistaista perjantaihin) ja Heituinlahdessa kerran viikossa 0,5 päivää (nykyisin keskiviikkoisin). Koulukeskuksessa kuraattorin työaika jakautuu Europaeuksen koulun ja Savitaipaleen lukion kesken. Kuraattori on kouluissa toimiva sosiaalityön ammattilainen, jonka työ on sekä yksittäisten oppilaiden että koko kouluyhteisön hyvinvoinnin tukemista. Yksilötapaamisten lisäksi kuraattori suunnittelee ja toteuttaa ennaltaehkäisevää tai tarveperustaista ryhmätoimintaa.

Kuraattori osallistuu alansa asiantuntijana kouluyhteisön toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen sekä kodin ja koulun yhteistyön vahvistamiseen. Kuraattori kuuluu oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään ja tarvittaessa yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään. Kuraattori osallistuu myös erilaisiin lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttaviin alueellisiin työryhmiin.

Savitaipaleen koulutuksenjärjestäjäkohtainen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa, kerran syksyllä ja kerran keväällä. Ryhmään kuuluu edustajat kaikista kunnan sivistystoimen yksiköistä. Ryhmä koordinoi ja yhteensovittaa kunnan opetusyksiköiden opiskeluhuoltoa. Tätä ryhmää johtaa sivistystoimenjohtaja.

Koulukeskuksessa oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä on peruskoulun ja lukion yhteinen. Tätä ryhmää johtaa apulaisrehtori. Muita jäseniä ovat rehtori, koulun erityisopettajat ja erityisluokanopettajat, opinto-ohjaajat, kuraattori, terveydenhoitaja ja psykologi sekä oppilaiden, oppilaiden ja huoltajien edustajat. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa, pääsääntöisesti kuitenkin useammin. Oppilas- ja huoltajaedustajat osallistuvat niihin kokouksiin, joihin heidän on mahdollista osallistua. Lukuvuoden kokousten ajankohdat päätetään lukuvuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä laatii joka lukuvuodeksi suunnitelman toimenpiteistä, joilla edistetään osallisuutta, oppimista ja hyvinvointia peruskoulussa. Ryhmän jäsenet ovat omalta osaltaan mukana toimien toteuttamisessa. Opiskeluhuoltoryhmässä käsitellään myös ajankohtaisia asioita niin koulukeskuksen kuin alueellisella tasolla. Ryhmän kokouksen esityslista pyritään suunnittelemaan etukäteen. Kokouksen keskeiset asiat ja työnjako kirjataan jälkikäteen muistioon, jonka laatimisesta vastaa vuorollaan kukin henkilökuntaan kuuluva opiskeluhuoltoryhmän jäsen. Opiskeluhuoltotyötä arvioidaan lukuvuosittain esimerkiksi lukuvuosikyselyissä, opettajainkokouksissa ja opiskeluhuoltoryhmässä.

Heituinlahdessa yhteisöllistä opiskeluhuoltoryhmää johtaa koulunjohtaja. Ryhmään kuuluu koulun muun opetushenkilökunnan lisäksi erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori sekä huoltajien edustaja. Lisäksi Heituinlahden Nuorisoseuran edustaja on ollut mukana ryhmän työskentelyssä. Ryhmä kokoontuu 2-4 kertaa lukuvuodessa. Kokouksissa käsitellään yleisiä ja ajankohtaisia asioita koulun ja oppilaiden arkeen liittyen sekä kurkistetaan hieman lähemmin jokaisen yhdysluokan kuulumisiin ja teemoihin, jotka nousevat esiin ko. yhdysluokan arjesta.

Savitaipaleen perusopetuksessa **opiskeluun osallistumista sekä poissaoloja** seurataan ja tilastoidaan Wilma-järjestelmän avulla. Opettaja merkitsee yleensä tunnin alkaessa poissaolomerkinnän oppilaankohdalle, mikäli huoltaja ei ole sitä vielä tehnyt. Huoltaja selvittää poissaolot alaikäisten oppilaiden osalta. Etukäteen tiedossa oleviin poissaoloihin anotaan lupa joko luokanopettajalta, luokanvalvojalta tai rehtorilta. Pidemmistä poissaoloista tehdään ns. loma-anomus Wilmassa. Luokanopettaja tai luokanvalvoja antaa luvan korkeintaan viiden koulupäivän vapaisiin. Sitä pidemmät vapaat myöntää rehtori. oppilas ottaa poissaolon etukäteen puheeksi niiden opettajien kanssa, joiden tunneilta on pois, ja sopii poissaolon aikaisten opintojen suorittamisesta. oppilas tekee määrätty tehtävät sovitun aikataulun mukaisesti.

Poissaoloihin puututaan käytännöin, jotka pohjautuvat Etelä-Karjalassa sivistystoimen ja Eksoten (nyk. Ekhva) yhteistyönä kehitettyyn poissaoloihin puuttumisen malliin:

1. Luokanopettaja ja luokanvalvoja seuraa poissaoloja säännöllisesti. Huoltaja ilmoittaa etukäteen tietämänsä alaikäisen oppilaan poissaolot luokanopettajalle tai luokanvalvojalle, ja luokanopettaja tai luokanvalvoja merkitsee ne Wilmaan. Jos oppilas sairastuu, huoltaja ilmoittaa poissaolosta Wilmassa päivittäin. Selvittämättömät poissaolot huoltaja kuittaa mahdollisimman pian. Aineenopettaja seuraa omien oppituntiansa poissaoloja. Jos huoli herää, aineenopettaja juttelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä luokanvalvojaan.
2. Jos alaikäisellä oppilaalla on selvittämättömiä poissaoloja, joita huoltaja ei ole kuitannut kolmen päivän kuluessa, luokanopettaja tai luokanvalvoja ottaa yhteyttä huoltajaan.
3. Kun poissaoloja on kertynyt yhtäjaksoisesti yhteensä 30 h (lomamatkoja ei lasketa) tai kun poissaolo on ollut luvaton, luokanopettaja tai luokanvalvoja juttelee oppilaan kanssa ja ottaa yhteyttä huoltajaan tukitoimien tarpeesta (Savitaipaleen Wilma- viestipohja). Viestin lähettäminen ja tukitoimien mahdollinen tarve kirjataan muistiin.
4. Jos yhteydenotossa ilmenee sellaisia poissaolon syitä, joita on hyvä selvittää tarkemmin, luokanopettaja tai luokanvalvoja konsultoi oppilaan ja huoltajan luvalla sopivaa opiskeluhoitopalvelujen työntekijää ja arvioi hänen kanssaan jatkotoimenpiteitä sekä sopii seurannasta ja tukitoimista yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Luokanopettaja tai luokanvalvoja kirjaa sovitut asiat. Tarvittaessa perustetaan yksilökohtainen monialainen opiskeluhoitoryhmä.
5. Kun oppilaalle on kertynyt 60 poissaolotuntia ja poissaoloissa on huolenaihetta, tilanteen huomannut kutsuu koolle yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän.
6. Monialaisessa opiskeluhoitoryhmässä tukitoimet ja seuranta kirjataan opiskeluhoitokertomukseen (Muistiot- / Tuki-välilehti).
7. Kun koulun ja opiskeluhoitopalveluiden tukitoimet eivät riitä, tehdään lastensuojeluilmoitus.
8. Poissaolosten jatkuessa konsultoidaan poliisia tutkintapyyntöä osalta.

Perusopetuksen **päihdetyön** tavoitteena on ehkäistä oppilaiden tupakoinnin ja päihteiden käytön aloittaminen ja tarjota terveyden edistämiseen liittyviä tietoja ja taitoja. Tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa päihteiden kanssa vaikeuksiin joutunut nuori ja puuttua tarkoituksenmukaisin keinoin hänen elämäntilanteeseensa (yksilöllinen opiskeluhoito).

Koulun tavoitteena on ohjata oppilaita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakoinnin, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi oppilaan kouluaikana erityisesti terveystiedon oppimäärässä. Ennaltaehkäisyä ovat myös keskustelut, kun päihteet nousevat esille esim. luokkatilanteessa tai julkisessa keskustelussa. Vanhempainilloissa voidaan opiskeluasioiden lisäksi käsitellä tupakointia tai muita

päihdeaiheita. Kouluterveydenhoitaja keskustelelee päihteiden käyttöön liittyvistä asioista oppilaiden kanssa terveystarkastuksissa. Keskusteluilla pyritään ennaltaehkäisemään päihdekokeiluja ja päihteiden käytön aloittamista. Myös yhteistyö eri tahojen (poliisi, sosiaalitoimi) kanssa on mahdollista.

Tupakointi on kielletty koulujen tiloissa, koulualueella sekä peruskoulun käytössä olevilla ulkoalueilla (esim. urheilukentät). Kielto koskee myös savuttomien tupakkatuotteiden, esimerkiksi nuuskan ja sähkösavukkeen, käyttöä sekä tupakkaa sisältämättömien, kasviperäisten tuotteiden, kuten yrttisavukkeiden, polttamista. Kielto koskee kaikkia, myös koulun tai oppilaitoksen ulkopuolisia henkilöitä. Kielto on voimassa aina, myös ilta- ja loma-aikoina. Rehtori tai opettaja voi työpäivän aikana ottaa haltuunsa alle 18-vuotiaalta oppilaalta tupakkatuotteen (esim. tupakan tai nuuskan), nikotiininesteen tai sitä sisältävän sähkösavukkeen. Haltuun otetut tuotteet luovutetaan työpäivän jälkeen oppilaan huoltajalle.

Tupakointiin ja nuuskan käyttöön puututaan johdonmukaisesti. Kun oppilaan nähdään tupakoivan tai käyttävän nuuskaa kouluaikana, tupakoinnista tai nuuskan käytöstä keskustellaan oppilaan kanssa, ja asiasta ilmoitetaan alaikäisen oppilaan huoltajalle.

Alkoholin ja muiden päihteiden käyttö on kielletty koulujen tiloissa, koulualueella sekä lukion käytössä olevilla alueilla. Kielto koskee myös opintomatkoja ja muuta koulualueen ulkopuolista toimintaa. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen *Akuutti päihde-epäily alle 18-vuotiaalla* -malliin on koottu maakunnallinen toimintaohje tilanteisiin, joissa epäillään alkoholin tai huumeiden käyttöä:

1. oppilaan kanssa keskustellaan kahden kesken.
2. Arvioidaan tilanne (havainnointi päihtymystilasta) ja toimitaan sen mukaan:
 - Jos on terveysriski, soitetaan ensin ambulanssi ja sitten ilmoitetaan huoltajille, rehtorille sekä opiskeluhuollon palveluihin.
 - Jos on uhkaavaa käytöstä, soitetaan ensin poliisille ja sitten huoltajille, rehtorille sekä opiskeluhuollon palveluihin.
 - Jos ei ole terveyden tai väkivallan uhkaa, soitetaan huoltajille, rehtorille sekä opiskeluhuollon palveluihin. Odotetaan, että huoltaja noutaa oppilaan.
3. Opiskeluhuollon palveluissa arvioidaan tilanne ja tehdään jatkosuunnitelma. Sovitaan huoltajien kanssa yhteinen tapaaminen ja jatkoseuranta opiskeluhuollon palveluiden kanssa (= yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä).
 - Jos ei saada yhteyttä opiskeluhuollon palveluihin, soitetaan Lasten ja nuorten talolle (klo 9 - 15 p. 05 352 2360).
 - Jos ei saada yhteyttä Lasten ja nuorten talolle tai sinne pääsy on mahdotonta, nuori ohjataan huoltajien saattamana Savitaipaleen hyvinvointiasemalle seuloihin (perustuu vapaaehtoisuuteen). Voidaan konsultoida LaNun päihdepäivystystä tai *Perheneuvonta ja Nuorten apu* -palvelua (klo 9 - 15 p. 05 352 2360).
4. Tehdään lastensuojeluilmoitus.
 - Huolen havainnut tekee ilmoituksen omalla nimellä ja ammattinimikkeellä.
 - Aina mahdollisuus konsultaatioon (lastensuojelun päivystys p. 040 353 9970).

Alaikäisen nuoren koulupäivän aikana tapahtuneesta päihteiden käytöstä tehdään aina lastensuojeluilmoitus. Lastensuojeluilmoituksen tekee se henkilökunnan jäsen, joka päihde-epäilyn on tehnyt.

Huumausaineiden kohdalla on kyse rikoksesta, joten toimitaan lain puitteissa seuraavasti:

1. Kun nuori jää ensimmäisen kerran kiinni huumausaineen käyttörikoksesta, pidetään poliisipuhuttelu, jossa on nuorten oikeusedustaja mukana. Nuori saa suullisen huomautuksen ja tarvittaessa hänet ohjataan päihdepalveluihin.
2. Kun nuori jää toisen kerran kiinni huumausaineen käyttörikoksesta, syyttäjä järjestää neuvottelun, jossa nuorten oikeusedustaja on mukana. Syyttäjä joko jättää syyttämättä tai vie asian suulliseen käsittelyyn. Nuori ohjataan päihdepalveluihin.
3. Kun nuori jää kolmannen kerran kiinni huumausaineen käyttörikoksesta, pidetään suullinen käsittely oikeudessa.

Akuutti päihde-epäily alle 18-vuotiaalla -toimintaohje käydään läpi työyhteisössä, jotta jokainen tietää, miten toimia akuutissa päihde-epäilytilanteessa. Työyhteisön informoinnista vastaa apulaisrehtori.

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastus tehdään joka kolmas vuosi. Koolle kutsujana tarkastuksessa toimii kouluterveydenhoitaja. Tarkastus toteutetaan yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa (asetus 338/2011) Savitaipaleen perusopetuksessa tarkastukseen osallistuvat rehtori, apulaisrehtori, oppilaskuntien edustajat, työsuojeluvaltuutettu, palo- ja pelastuslaitoksen tarkastaja sekä kunnan kiinteistöpäällikkö.

Oppilaitoksen tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan oppilaille, oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille. Myös suunnitelluista jatkotoimista, niiden aikatauluista sekä seurannasta tiedotetaan.

Oppilaitoksen opiskeluhoolto- tai hyvinvointityöryhmän vastuulle kuuluvat erityisesti oppilaitosyhteisön hyvinvointiin liittyvät jatkotoimet. Jatkotoimien etenemistä seurataan oppilaitoksissa vuosittain osana yhteisöllisen opiskeluhoollon seurantaan opiskeluhooltoryhmässä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto varmistavat seurannan toteuttamisen sovitun aikataulun mukaisesti. Seuranta toteutetaan mm. kouluterveyskyselyillä, lukuvuosikyselyillä sekä laajojen terveystarkastusten (1.lk, 5.lk, ja 8.lk) yhteydessä täytettävillä esitetolomakkeilla

4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä oppilasta koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää oppilaan hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä tunnistamalla yksilöllisiä tarpeita ja huolehtimalla tarvittavasta tuesta. oppilaalla on oikeus saada riittävää tukea ja ohjausta hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

Yksilökohtaista opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Suostumus kysytään suullisesti/lomakkeella. Oppilaalla on itsenäinen asema opiskeluhoollon asiakkaana, ja hän on oman elämänsä asiantuntija. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Oppilaalle kerrotaan tilanteen mukaisesti, miten asioissa edetään ja miten tietoja käsitellään.

Oppilas voi ohjautua opiskeluhoolltopalveluihin monin eri tavoin. Tyypillistä on, että oppilas ottaa itse yhteyttä. Yhteyttä voi ottaa myös oppilaan huoltaja tai opettaja. Aloitteen voi tehdä myös kuraattori, psykologi tai terveydenhoitaja. Jos opetushenkilöstön työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan opiskeluhoolltopalveluja, hän ottaa oppilaan kanssa yhteyttä opiskeluhoolltopalvelujen työntekijään ja antaa tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, oppilaalle kerrotaan yhteydenotosta ja annetaan mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä. Oppilaan huoltajalle kerrotaan yhteydenotosta opiskeluhoollon palveluihin, ellei oppilas sitä kiellä.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan suostumusta tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumusta. Suostumus kysytään suullisesti, kun asiantuntijaryhmää aletaan koota.

Alaikäinen oppilas voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoolltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. Arvion oppilaan kehitystasosta ja vajaavaltaisen edun

toteutumisesta tekee opiskeluhuollon palveluiden henkilöstöön kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö hyvinvointialueen ohjeiden mukaisesti.

Monialainen asiantuntijaryhmä kirjaa käymänsä prosessin opiskeluhuoltokertomukseen. Siihen kirjataan tiedot, jotka kuvaavat yksittäisen oppilaan opiskeluhuollon tarvetta sekä suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia. Myös oppilaan ja huoltajan suostumus kirjataan muistioon. Opiskeluhuoltokertomukset kirjataan Wilmaan, *Muistiot-välilehden Opiskeluhuoltokertomukseen*. oppilas ja huoltaja näkevät opiskeluhuoltokertomuksen Wilman *Tuki-välilehdellä*. Poikkeuksellisesti paperisena täytetyt opiskeluhuoltokertomukset säilytetään omassa kansiossaan koulusihteerin huoneen kassakaapissa. Ei-monialaisissa palaverissa asiat voidaan kirjata *oppilaskohtaiseen muistioon (Muistiot/Tuki-välilehti)*. Terveystarkastaja ja koululääkäri kirjaavat oppilaan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot potilasasiakirjoihin. Kuraattori kirjaa oppilaan tiedot sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin.

Yksilökohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä käsitellyt asiat kuuluvat lähtökohtaisesti vain ryhmän jäsenille. Kun ryhmässä keskustellusta ja sovitusta on muiden hyvä tietää, oppilas päättää, kenelle tapaamisessa käsitellyistä asioista saa kertoa ja missä määrin. Suostumus kysytään yksilökohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä suullisesti/lomakkeella, ja muistioon kirjataan, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja annetaan.

Tarvittaessa oppilas ohjataan muihin tukea antaviin palveluihin. Myös yksilökohtaisen opiskeluhuollon jatkoon ohjaus vaatii oppilaan suostumuksen.

Jos oppilaan osallistuminen opetukseen evätään esim. kurinpitotoimenä, oppilaalle järjestetään mahdollisuus keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa. oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana sekä oppilaan palatessa kouluun. Suunnitelma oppilaan tuesta tehdään erityisopettajan johdolla yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelman laadintaan osallistuvat lisäksi luokanopettaja tai luokanvalvoja, aineenopettajat sekä tarvittaessa opinto-ohjaaja. Opetuksen epäamisestä päättää rehtori, joka ilmoittaa asiasta oppilaalle ja hänen huoltajalleen, erityisopettajalle sekä psykologille tai kuraattorille.

Kouluterveydenhuollon **laajat terveystarkastukset** järjestetään luokilla 1, 5, ja 8. Niihin kutsutaan oppilaan molemmat vanhemmat. Tarkastukseen sisältyy oppilaan hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja terveydentilan arvioimisen lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvoinnin selvittely.

Esitietolomakkeet auttavat kohdentamaan tarkastuksen sisällön lapsen, nuoren ja perheen yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi. Myös tapaamisen keskustelussa ja tutkimuksissa esiin tulleet asiat suuntaavat tarkastuksen etenemistä ja sisältöä. Luokanopettaja tai -valvoja antaa kouluterveydenhuollolle oman arvionsa oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Arvion antaminen perustuu huoltajan lupaan. Mikäli huoltaja antaa suostumuksensa, kouluterveydenhoitaja toimittaa luokanopettajalle/-valvojalle kyseisen lomakkeen. Tietojen luovuttaminen kouluterveydenhuollosta tapahtuu aina tietosuojalainsäädännön mukaisesti: kirjallisella suostumuksella tai lakiin perustuen (esim. perusopetuslaki ja lastensuojelulaki). Oppilaan potilasasiakirjaan kirjataan mitä tietoa on siirretty, kenelle ja millä perusteella (suostumus tai säädösperuste). Allekirjoitetut tiedonsiirtoluvat säilytetään alkuperäisinä.

Jotkut **pitkäaikaissairaudet** (esim. diabetes, allergia, astma tai epilepsia) tai vammaisuus voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana. oppilaan turvallisuuden kannalta on

oleellista, että koulun henkilöstö tietää sairaudesta tai vammasta sekä siihen liittyvistä erityistilanteista, kuten sairauskohtauksen mahdollisuudesta. Alaikäisen oppilaan huoltajien on huolehdittava siitä, että oppilaan sairauksista tiedetään koulussa ja että lääkehoidon toteuttamisesta, erityistilanteisiin varautumisesta ja ensiapukäytännöistä sovitaan yhdessä terveys- ja opetustoimen henkilöstön kanssa.

Erityisruokavalio ilmoitetaan ruokapalveluihin vuosittain. Lukuvuoden alussa koulu lähettää Wilmassa oppilaille asiasta viestin, jossa on myös linkki sähköiseen lomakkeeseen.

5. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Yhteistyötä tehdään Etelä-Karjalan hyvinvointialueen toimintojen (esim. LaNu) sekä poliisin kanssa tilanteiden edellyttämällä tavalla. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Opiskeluhoillon yhteistyötä oppilaan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa kuvataan ohjaussuunnitelmassa (liitteenä).

Oppilaat voivat osallistua opiskeluhoillon suunnitteluun ja kehittämiseen erityisesti oppilaskuntatoiminnan kautta. Oppilaskunnan hallitus nostaa esiin oppilaiden näkemyksiä ja palautteita, joita sitten työstetään yhdessä henkilökunnan kanssa aiheeseen sopivalla tavalla. Yksittäisten oppilaiden esittämät havainnot ja parannusehdotukset otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon, kun ne ovat opettajakunnan tai opiskeluhoiltopalveluiden henkilöstön tiedossa.

Vuosittain toteutettavissa peruskoulun arviointikyselyissä oppilaat ja huoltajat saavat arvioida opiskeluhoiltoa ja antaa siitä palautetta. Myös valtakunnallisessa kouluterveyskyselyssä 8. ja 9. vuoden oppilaat voivat arvioida ja antaa palautetta opiskeluhoillostsa.

Vanhempaintapaamiset ja -illat ovat kiinteä osa koulun yhteydenpitoa huoltajiin. Oppilaiden vanhemmille esitellään järjestyssäännöt ja erilaiset suunnitelmat, joilla oppilaan hyvinvoinnista huolehditaan. Sähköinen yhteydenpidonväline Wilmassa mahdollistaa kiinteän yhteydenpidon silloinkin, kun huoltaja ei pääse koulun järjestämiin tilaisuuksiin.

Huoltajat voivat seurata lastensa opintoja ja olla yhteydessä opettajiin tai muuhun henkilökuntaan Wilma-järjestelmässä. Lisäksi useilla työntekijöillä on työpuhelinnumero, josta heidät tavoittaa. Huoltajat ovat mukana peruskoulun opiskeluhoillon toimien suunnittelussa, ja heihin ollaan yhteydessä, mikäli asia niin vaatii.

Oppilaitoskohtainen yhteisöllinen opiskeluhoiltoaryhmä ja/tai opettajakunta suunnittelee ja päättää, miten oppilaiden ja yhteisön hyvinvointiin liittyvien kyselyiden tuloksia käsitellään ja hyödynnetään ja miten niistä tiedotetaan (Wilma, vanhempainillat, luokanopettajan ja -valvojan tapaamiset). Huoltajat voivat halutessaan osallistua peruskoulun opiskeluhoillon suunnitteluun ja kehittämiseen. Huoltajien edustajalla on mahdollisuus osallistua koulukeskuksen yhteisöllisen opiskeluhoiltoaryhmän kokouksiin, kun niissä käsitellään peruskoulun asioita.

6a. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Oppilaiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kaikkia kohdellaan kouluissa tasa-arvoisesti riippumatta sukupuolesta, alkuperästä, kielestä, iästä, uskonnosta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Oppilaitosyhteisössä jokaisen toiminta vaikuttaa myös toisten kokemaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Siksi noudatetaan turvallisen tilan periaatteita, joissa olennaista on jokaisen huomioiminen ja arvostaminen, koskemattomuuden ja rajojen kunnioittaminen sekä oletusten ja stereotyyppien välttäminen. Tällöin jokainen pyrkii omalla toiminnallaan rakentamaan yhteisöä, jossa kaikkien on hyvä olla.

Turvallisen tilan periaatteet

Välitä ja pidä huolta

- Välitä siitä, mitä ihmisille ympärilläsi kuuluu ja miten sanasi ja tekosi voivat heihin vaikuttaa. Pidä huolta itsestäsi ja toisista.
- Älä tee oletuksia kenenkään seksuaalisuudesta, sukupuolesta, kansallisuudesta, etnisyydestä, uskonnosta, arvoista, sosioekonomisesta taustasta, terveydestä tai toimintakyvystä.
- Ole avoin ja kuuntele: Anna kaikille mahdollisuus osallistua keskusteluun. Älä jyrää muiden mielipiteitä.

Kunnioita muita

- Kohtaa muut ihmiset sellaisina, kuin he ovat.
- Kunnioita toisen koskemattomuutta, yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Kunnioita ihmisten moninaisuutta.
- Älä pilkkaa, ivaa, halvenna, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillasi, käytökselläsi tai teoillasi. Pitäydy ulkonäön arvostelusta, juoruilusta ja stereotyyppien ylläpitämisestä.

Noudata periaatteita ja toimi tarpeen vaatiessa

- Käyttäydy asiallisesti ja edellytä sitä myös muilta.
- Puutu epäasialliseen käytökseen.
- Pyydä apua, jos sitä vähänkin tarvitset.

Kommunikoi

- Jos et ole varma tai jokin mietityttää sinua – kysy.
- Jos jokin asia häiritsee sinua – sano.
- Jos loukkaat toista – pyydä anteeksi.

Väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää pyritään ehkäisemään seuraavilla tavoilla:

- turvallisen tilan periaatteet
- myönteinen ja arvostava vuorovaikutus
- mahdollisuus vaikuttaa koulun käytänteisiin (osallisuus)
- yhteiset toimintamallit tilanteiden selvittelyyn
- johdonmukainen ja välitön puuttuminen
- kaikilla on tieto siitä, miten toimitaan
- kaikilla on luottamus siihen, että toimitaan sovittujen periaatteiden ja käytänteiden mukaan
- tarvittavan avun saaminen henkilökohtaisiin vaikeuksiin

Menettelytavat väkivaltatilanteissa

Väkivaltaa ei koulussa hyväksytä. Väkivaltatilanteen selvittelyssä työntekijät joutuvat aina harkitsemaan menettelytavat tapauskohtaisesti. Tilanteeseen puututaan kuitenkin aina. Monesti riittää, että tilanne rauhoitetaan puhumalla. Tilanteessa toimitaan niin, ettei kukaan menetä kasvojaan. Ketään ei jätetä yksin, vaan apua pyydetään ja sitä myös annetaan. Tärkeää on myös huolehtia tilanteen jälkihoidosta.

Opettaja saa tarvittaessa puuttua väkivaltaisesti käyttäytyneen oppilaan fyysiseen koskemattomuuteen, mikäli oppilaan oma, opettajan oma, tai jonkun muun oppilaan tai sivullisen henkilön turvallisuus on vaarassa, mutta liian voimakkaita keinoja on vältettävä.

Väkivallan kohteeksi joutunut ohjataan tutkimuksiin hyvinvointiasemalle tai päivystykseen. Alaikäisen uhrin huoltajiin ollaan yhteydessä. Myös väkivaltaisesti käyttäytynyt tarvitsee apua, koska tapahtuman jälkeen hän saattaa tuntea pelkoa, häpeää, ahdistusta tai syyllisyyttä. On tärkeää, että hän tulee kuulluksi, vaikka hänen tekoaan ei hyväksytäkään. Moittiminen tai välitön rankaisu heti tapahtuneen jälkeen voi pahentaa tilannetta ja käynnistää uudelleen tuhoavan käyttäytymisen. Myös alaikäisen tekijän huoltajiin on oltava yhteydessä niin pian kuin mahdollista.

Tilanteen rauhoituttua keskustellaan oppilaiden kanssa ja käydään tilanne läpi. Alaikäisen oppilaan huoltaja kutsutaan keskusteluun. Keskustelussa selvitetään mahdolliset seuraamukset. Työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhoitopalveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi.

Tilanteen niin vaatiessa asia ilmoitetaan poliisille. Peruskoulussa noudatetaan Etelä-Karjalan koulujen toimintamallia lainvastaisiin tekoihin puuttumisessa ([linkki](#)).

Väkivaltatilanne tulee kirjata, ja väkivaltatilanteen selvittämisestä laaditaan kirjallinen muistio Wilman Kurinpitotoimet-välilehden lomakkeeseen. Osalliset ohjataan tarvittaessa hyvinvointialueen palveluihin.

Kiusaamiseen puuttuminen

Kiusaaminen ei ole yksittäinen konflikti tai erimielisyys vaan toistuvaa toisen vahingoittamista, esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita tai viestejä sekä mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai

loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee voimasuhteiden epätasapaino niin, että kiusattu on puolustuskyvytön hyökkääjään nähden. Kiusaamisesta ei ole kysymys silloin, kun kaksi tasaväkistä oppilasta riitelee keskenään. Kiusaamista eivät myöskään ole satunnaiset, milloin kehenkin kohdistuvat huutelut. Kiusaaminen on toistuvia tekoja, ja osa näistä teoista voi täyttää rikoksen tunnusmerkistön.

Savitaipaleen peruskouluissa kiusaamista ei hyväksytä. Kiusaamistilanteeseen puututaan heti, kun se on tiedossa. Siksi on tärkeää, että jokainen vastaa omasta vuorovaikutuksestaan sekä puuttuu epäasiallisiin tilanteisiin. Jos huomaa kiusaamista mutta ei pysty itse puuttumaan, on tärkeä kertoa asiasta lukion henkilökunnalle. oppilaille painotetaan, että on rohkeutta kertoa, jos joutuu kiusatuksi tai huomaa, että muita kiusataan.

Miten toimia, kun on tieto tai epäily kiusaamisesta

- Se, jolla on tieto tai epäily kiusaamisesta, ottaa asian puheeksi kiusatun kanssa tai pyytää toista henkilökunnan jäsentä avuksi puheeksiottoon.
- Kun kiusaaminen on tiedossa, keskustellaan kiusaamiseen osallistuneiden kanssa.
- Yhdessä kiusatun ja kiusaajan kanssa etsitään ratkaisua sekä sovintoa. Tarvittaessa sovitaan seurannasta.
- Puheeksiottaja kertoo kiusaamistilanteesta ja sen ratkaisusta alaikäisen kiusatun ja kiusaajan huoltajille.
- Kun on kyse lainvastaisista teoista, noudatamme Etelä-Karjalan toimintamallia

Kouluissa kiusaamista voidaan ehkäistä seuraavilla toimenpiteillä

-oppilailla ja heidän huoltajillaan on tieto siitä, miten koulussa toimitaan kiusaamistapauksissa (toimintamallit esitellään oppilaille kerran lukuvuodessa ja vanhemmille vanhempainilloissa sekä koulun kotisivuilla)

- oppilaita kannustetaan vastuulliseen ja hyvään käytökseen sekä koulun hyvän ilmapiirin ylläpitämiseen

- tukioppilastoiminta
- oppilaskunta
- koulun yhteiset tapahtumat (juhlat, teemapäivät)
- KiVa-koulu toiminnalla (koulukeskus)

- opettajat tarkkailevat luokan sosiaalisia suhteita päivittäisessä koulutyössä

- uusien oppilaiden tutustuttaminen ja perehdyttäminen kouluun

- nivelvaiheen siirtymien ryhmäytys (esim. 7. luokka)

- tukioppilastoiminnan tavoitteellisuus ja näkyvyys koulukiusaamisen ehkäisyssä ja torjumisessa

-Koulukeskuksella KiVa-koulu ohjelman mukaiset toimintaperiaatteet kiusaamistapauksissa sekä KiVa-koulu

ohjelman mukaiset oppitunnit ryhmille, joilla ohjelma on ko. lukuvuotena käytössä

Savitaipaleen koulukeskuksessa on käytössä KiVa –koulu ohjelman periaatteet, joiden mukaan kiusaamistilanteisiin puututaan. Tilanteet, joita ei em. ohjelmalla eri syiden takia ei saada hoidettua, käsitellään yhdessä huoltajien luvalla ja avustuksella.

Häirintään puuttuminen

Seksuaalinen häirintä on tasa-arvolaissa kiellettyä syrjintää. Kiellettyä on myös häirintä sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella. Jos häirintää esiintyy, koululla on velvollisuus selvittää asia.

Seksuaalinen häirintä tarkoittaa epämiellyttävää seksuaalista käytöstä. Häirintä voi olla puhetta tai tekoja, jotka loukkaavat toisen koskemattomuutta. Häirintään liittyy usein uhkaa, nöyryytystä ja ahdistusta. Seksuaalista häirintää on esimerkiksi sukupuolisesti vihjaileva ilme tai ele, rivo puhe tai kaksimielinen vitsi, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskeva kommentti, pornoaineisto, seksuaalisesti vihjaileva kirje, sähköposti tai tekstiviesti tai epäasiallinen koskettelu.

Sukupuoleen perustuva häirintä tarkoittaa epämiellyttävää käytöstä, joka liittyy henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun. Sukupuoleen perustuva häirintä ei ole seksuaalista, mutta loukkaa toisen henkilön koskemattomuutta. Häirintään liittyy usein uhkaa, nöyryytystä ja ahdistusta. Sukupuoleen perustuvaa häirintää on esimerkiksi halventava puhe toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen.

Toimi näin, jos joudut häirinnän tai muun epäasiallisen kohtelun kohteeksi

- Osoita, että koet kohtelun epäasialliseksi.
- Jos pystyt, kerro, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyydä häntä lopettamaan. Voit esimerkiksi sanoa: "Tuo ei ole asiallista. / Lopeta. / En halua, että teet noin. / Et koske muhun!"
- Jos et voi tai halua ottaa yhteyttä häiritsijään tai jos häirintä kielloista huolimatta jatkuu, ilmoita siitä opettajalle, luokanvalvojalle, luokanopettajalle tai luokanvalvojalle, psykologille, kuraattorille, terveydenhoitajalle, rehtorille tai muulle luotettavana pitämällesi oppilaitoksen aikuiselle, jolla on velvollisuus ryhtyä toimiin tietonsa tulleen häirinnän osalta.

Jos asiattomasti käyttäytynyt on työntekijä, kerro asiasta valitsemallesi taholle (huoltaja, luokanopettaja tai luokanvalvoja, kuraattori, terveydenhoitaja, aineenopettaja, työsuojeluvaltuutettu), joka vie asiaa kanssasi eteenpäin.

- Kirjaa ylös jatkokäsittelyä varten aika ja paikka, jolloin häirintää on tapahtunut, sekä se, keitä on ollut läsnä tilanteessa ja mitä tilanteessa tapahtui.
- Säilytä mahdolliset todisteet, esim. some-, teksti- ja sähköpostiviestit.
- Kun on kyse lainvastaisista teoista, noudatamme Etelä-Karjalan toimintamallia
- Voit tehdä ilmoituksen häirinnästä tai väkivallasta Pelastakaa Lasten [Nettivihje-palveluun](#).
- Apua häirintään ja väkivaltaan voit saada Lappeenrannan [SERI – seksuaaliväkivallan uhrin tukikeskuksesta](#).

Toimi näin, jos havaitset häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua

- Jos näet / kuulet epäasiallista kohtelua, puutu tilanteeseen. Jos et ole varma, mitä on tapahtunut, kysy syylistämättä, mikä tilanne on.
- Jos tarve vaatii, auta toinen tilanteesta pois.
- Ilmoita häirinnästä tai muusta epäasiallisesta kohtelusta oppilaitoksen aikuiselle.
- Käytä oikeuttasi opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluihin sekä opiskeluterveydenhuoltoon, kun tarvitset tukea tai apua.

6b. Kriisisuunnitelma

Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/turvallisuuden-johtaminen>

Varautuminen ja ennaltaehkäisy

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallisuuden edistämisessä ja turvallisuutta vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisyssä noudatetaan turvallisuutta ohjaavaa lainsäädäntöä, eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita sekä muita paikallisia turvallisuutta koskevia linjauksia. Turvallisuudesta huolehtiminen ei liity vain poikkeusolojen tilanteisiin, vaan toimenpiteiden keskeisenä tavoitteena on taata toiminnan turvallisuus normaaliaikoina. Erilaisiin kriisitilanteisiin on pyritty koululla ennalta valmistautumaan, mutta vasta todelliset tilanteet näyttävät sen, miten siinä on onnistuttu.

Savitaipaleen **sivistystoimen valmiussuunnitelma** (päivitetty 14.4.2022) kuvaa toimialan varautumista erilaisia riskejä ja uhkia varten. Valmiussuunnitelmassa kuvataan sivistystoimen toiminta normaalioloissa ja erityistilanteissa sekä yhteyshenkilöt, joiden avulla suunnitelmassa kuvattu toiminta käynnistetään. Sivistystoimen johto- / valmiusryhmään kuuluvat niin normaalioloissa kuin erityis- ja häiriötilanteissa sivistystoimenjohtaja (pj.), rehtori, apulaisrehtori, koulunjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö, kirjastotoimenjohtaja, kulttuurisihteeri ja liikuntatoimenohjaaja. Kullekin edustajalle nimetään varaedustaja. Johtoryhmä vastaa sivistystoimen toiminnoista niin normaalioloissa kuin häiriötilanteissa.

Häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa tiedotuksesta vastaa se viranomainen, jolla on johtovastuu (esim. pelastus-, puolustus- ja poliisiviranomainen). Poikkeusolojen tiedotus sekä yhteydenpito tiedotusvälineisiin (ulkoinen tiedottaminen) hoidetaan kunnan osalta keskitetysti. Sivistystoimen sisäisestä tiedottamisesta vastaa sivistystoimenjohtaja. Normaaliajan häiriötilanteiden tiedottamisesta vastaa toimiala omatoimisesti, ellei toisin ole sovittu. Sivistystoimen tiedottaja on tällöin sivistystoimenjohtaja (p. +358 40 627 7001) ja hänen varahenkilönsä koulukeskuksen rehtori (p. +358 40 631 4441).

Valmiussuunnitelmassa esitellään toimialakohtainen riskianalyysi sekä siihen pohjautuvat suunnitelmat vaarojen ja riskien vähentämiseksi tai poistamiseksi. Valmiussuunnitelmassa esitellään myös sivistystoimen toimintojen muutokset sekä tiedotus eri häiriötilanteissa, esim. voimahuollon vakavat häiriöt ja suuronnettomuudet. Koulukeskuksessa on pelastussuunnitelman edellyttämä suojelujohtaja ja pelastuslaitoksen nimeämä turvallisuussuunnittelun yhteyshenkilö. Suojelujohtajan apuna toimii koulukeskuksen kriisiryhmä. Säännölliset valmiusharjoitukset kartuttavat riskien hallinnassa tarvittavaa tietoa.

Koulukeskuksen ja Heituinlahden koulun varautumisen lähtökohtana ovat koulukohtaiset turvallisuus-, pelastus- ja kriisisuunnitelmat. Yksittäisen onnettomuuden tai häiriötekijän kohdalla molemmissa kouluissa toimitaan ennalta laaditun pelastussuunnitelman mukaan odottamatta sivistystoimenjohtajan tai valmiusryhmän määräyksiä tai ohjeita. Tällöin rehtori/koulunjohtaja (varalla apulaisrehtori) vastaa toiminnasta, paitsi jos pelastus- tai poliisiviranomainen ottaa vastuun toiminnan johtamisesta. Rehtori/koulunjohtaja (varalla

apulaisrehtori) vastaa näissä tilanteissa myös yksikön sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta, ellei tiedottaminen siirry muiden viranomaisten käsiin. Psykososiaalinen tuki tai muu jälkihoito suunnitellaan kriisiryhmässä. Ryhmää tai yksilöä koskettavissa kriisitilanteissa tiedotuksen hoitaa se, jonka työtehtäviin se kuuluu (esim. luokanopettaja tai luokanvalvoja, kuraattori tai terveydenhoitaja).

Molempien koulujen **turvallisuussuunnitelmaan** sisältyy pelastussuunnitelma ja kriisisuunnitelma, ja se tarkistetaan ja päivitetään tarvittaessa lukuvuosittain. Pelastuslakiin ja valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta perustuva pelastussuunnitelma sisältää selvityksen koulun omatoimisesta varautumisesta. **Pelastussuunnitelmassa** esitellään koulujen turvallisuusjärjestelyitä, ohjeita onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimista varten sekä vaarojen ja riskien ennaltaehkäisyä ym. varautumista. Pelastussuunnitelma päivitetään toiminnan tai tilojen muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Pelastussuunnitelman toimintaohjeita ym. tehdään tutuiksi henkilöstölle ja oppilaille. Uutta henkilöstöä perehdytetään toimimaan kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa. Lukuvuosittain henkilöstö käy yhdessä läpi toimintaohjeet ja suorittaa ns. turvakävelyn. Poistumisharjoitus tehdään kerran lukuvuodessa yhdessä pelastuslaitoksen kanssa. Harjoituksessa oppilaat poistuvat ennako-ohjeiden mukaisesti yhteiselle kokoontumispaikalle, joka on koulukeskuksella linja-autojen lähtöpaikka ja Heituinlahdessa koulurakennuksen vieressä olevan kiinteistön aidattu pihalue. Oppilaat suorittavat turvakävelyn luokanopettajan tai luokanvalvojan johdolla.

Koulualueet pidetään ympäristö- ja rakennusasetuksen mukaisessa kunnossa niin, ettei synny liukastumis-, putoamis-, törmäys-, palo-, sähkö- tai räjähdystapaturman vaaraa. Savitaipaleen kunnassa kiinteistöistä vastaa kiinteistöpäällikkö. **Kiinteistöhuollosta** vastaa talonmies. Veden pääsulku löytyy kellarikerroksesta. Koulukeskuksen n. ilmastointijärjestelmä puhdistetaan kerran kymmenessä vuodessa (7/2022). Kiinteistöpäällikkö ja talonmies ovat myös **paloturvallisuuden** vastuuhenkilöt. Koulukeskus on palo-osastoitu tulipalon ja savun leviämisen estämiseksi. Palo-ovet on pidetään toimintakuntoisina ja suljettuina. Molemmat koulut on varustettu kattavalla paloilmaisin- ja palohälytysjärjestelmällä, jonka toimintaa talonmies testaa säännöllisesti. Kouluissa on myös runsaasti alkusammutuskalustoa, jonka toimintavarmuudesta talonmies vastaa. **Sähkölaitteiden tarkastuksen** hoitaa Sähköurakointi H. Aapro Ky. **Sähkökatkot** eivät Lappeenrannan Energian mukaan aiheuta suurta uhkaa, mutta katkoihin on varauduttu hankkimalla koulukeskukseen varageneraattori ja molempiin kouluihin taskulamppuja.

Tapaturmien ehkäisyssä on ensisijaista kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden huomioiminen. Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen vähentää tapaturmariskiä. Huolehditaan myös eri oppiaineiden opetukseen laadittujen turvallisuusohjeiden noudattamisesta. Koulun yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten lisäävät turvallisuutta.

Vaaralliset kemikaalit voivat olla merkittävä vaaratilanteiden aiheuttaja. Siksi niiden säilyttämisessä, käsittelyssä ja varastoinnissa noudatetaan asetusta vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (59/1999). Koulukeskuksessa vaarallisia kemikaaleja säilytetään lukituissa kaapeissa kemian ja fysiikan varastossa, joka myöskin on lukittu. Varasto ja ao. kaapit on merkitty *Kaasupullot-* ja *Varo syövyttävää -*tarroin. Kaapiston ovesta löytyy lista vaarallisista aineista sekä ohje *Koulukemikaalien käyttöturvallisuustiedotteisiin*, joita säilytetään kaapiston päällä. Käyttöturvallisuustiedotteet sisältävät mm. tiedot vaarallisen aineen käsittelystä, myrkyllisyydestä ja vaarallisuudesta ympäristölle, ensiapu- ja palontorjuntatoimenpiteistä sekä toimenpiteistä onnettomuuspäästöissä. Vaarallisten

kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista on annettu riittävät tiedot alueen pelastusviranomaiselle pelastussuunnitelman laatimista varten. Koululla vaaralliseksi luokiteltuja aineita käsitellään lähinnä yläkoulun kemian tunneilla, ja näin ollen kemian opettajat ovat myös vastuuhenkilöitä asiassa. Heidän tehtävänä on luonnollisesti tiedottaa aineiden vaaroista oppilaille ja muille, jotka mahdollisesti joutuvat tekemisiin aineiden kanssa. Heillä on myös tietotaito siitä, miten toimitaan, jos jotain ikävää tapahtuu (käyttöturvallisuustiedotteet).

Ilkivallan tai muun vastaavan rikollisuuden suhteen vastuuhenkilöitä ovat talonmies ja rehtorit. Koulukeskuksella on tallentava valvontajärjestelmä, joka kuvaa koulukeskuksen piha-alueita taukoamatta. Lisäksi kouluilla on automaattinen hälytysjärjestelmä, joka kytkeytyy päälle ja pois itsenäisesti vuorokauden ajasta riippuen. Koulupäivän aikana tapahtuvaa ilkivaltaa pyritään vähentämään valistuksella ja tehokkaalla valvonnalla.

Savitaipaleen kunta ostaa **tietoturvallisuuspalvelut** Meitalta, joka vastaa niiden toimivuudesta ja ajantasaisuudesta. Yhteyksien katkeamiseen on varauduttu hankkimalla koulukeskukseen varageneraattori sekä molemmille kouluille patteriradioita luokkiin.

Opiskeluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys ja turvallisuuden tarkastus tehdään kolmen vuoden välein. Tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan opiskeluympäristön esteettömyys ja saavutettavuus. Vastuuhenkilönä kouluterveydenhoitaja kutsuu koolle yhteistyötahot: terveystarkastaja, pelastustoimi, työterveyshuolto, työsuojelu, kunnan tekninen toimi ja koulukeskuksen edustajat. Tarkastuksessa sovittujen toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain.

Yleiset toimintaohjeet onnettomuuksien varalta

Onnettomuus-, uhka- ja vaaratilanteet ovat erilaisia, joten niin ovat toimintatavatkin. Kaikissa uhka- ja vaaratilanteissa on tärkeää muistaa seuraavat asiat:

- Pysy rauhallisena ja säilytä maltti.
- Pelasta ja / tai varoita muita.
- Soita tarvittaessa 112:
 - Kerro, kuka olet ja missä olet (Koulutie 7, 54800 Savitaipale).
 - Kerro, mitä on tapahtunut.
 - Vastaa kysymyksiin.
 - Älä sulje puhelinta, ennen kuin saat siihen luvan.

Koulukeskuksessa ja Heituinlahden koulussa on omat poistumissuunnitelmansa, joiden mukaan toimitaan. Rakennuksesta poistutaan, jos tulee poistumishälytys. Poistumishälytys tulee joko automaattisesti tai kuuluttaen keskusradiojärjestelmän kautta. Heituinlahdessa henkilökunta antaa poistumishälytyksen tilanteen mukaan esim. megafonin avulla/kovalla äänellä kehoittaen.

Rehtori/koulunjohtaja (varalla apulaisrehtori) vastaa uhka- ja vaaratilanteissa sekä äkillisissä kriiseissä yksikön sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta, kunnes tiedottaminen siirtyy muiden viranomaisten käsiin. Yksittäiset työntekijät ilmoittavat kyselijöille, etteivät voi kommentoida asiaa. Pienemmissä vahinkotilanteissa tiedottamisesta huolehtii paikalla ollut työntekijä, ellei toisin sovita.

Tilannekohtaiset toimintaohjeet

Toimintaohje tulipaloissa ja muissa poistumistilanteissa

- Poistumishälytys tulee keskusradiojärjestelmän kautta.
- Opettaja vie opetusryhmänsä välittömästi kokoontumispaikalle
- Kun ryhmä on poistunut opetustilasta, opettaja laittaa opetustilan oven kiinni ja oven eteen roskakorin/tuolin merkiksi siitä, että tila on tyhjä.
- Opettajat tarkistavat poistuessaan myös muut tilat (esim. WC:t, pienryhmätilat, keittiö) niin, ettei ketään jää koulurakennukseen. Kun tila on tyhjäksi havaittu, laitetaan merkiksi roskakori.
- Paikalle saavuttuaan pelastusviranomainen johtaa pelastustoimia.
- Jos koulukeskukseen ei voi palata ja koulupäivä keskeytyy, Kirkonkylän alueen oppilaat kotiutuvat omin neuvoin ja kuljetuksessa olevat oppilaat siirtyvät liikuntalolle odottamaan kuljetuksia. Heituinlahdessa toimitaan samoin.

Toimintaohje tapaturma- tai sairaskohtaustilanteissa

Tapaturmissa ja sairaskohtaustilanteissa toimitaan tilanteen mukaisesti: annetaan ensiapua ja tarvittaessa soitetaan hätänumeroon (katso yllä: yleiset toimintaohjeet onnettomuuksien varalta)

Savitaipaleen kunta on vakuuttanut kaikki peruskoulun ja lukion oppilaat lakisääteisellä ja vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella vakuutusyhtiö Pohjolassa. Vakuutus on voimassa koulussa, koulumatkalla suorinta tietä kouluun ja koulusta kotiin.

- Opettaja, jonka tunnilla tai valvonnan alaisena tapaturma sattui, ohjaa oppilaan hoitoon ja täyttää tapaturmailmoituksen.
- Oppilas ohjataan hyvinvointiasemalle tai päivystykseen riippuen siitä, mistä tapaturmasta on kyse.
- Mikäli huoltaja vie itse lapsensa hoitoon, tulee ensisijaisesti asioida julkisessa terveydenhuollossa.
- Mikäli oppilaan tapaturma on sattunut koulumatkalla tai vaatii hoitoa vasta koulupäivän jälkeen, huoltaja vie lapsen hoitoon. Asiasta on ilmoitettava mahdollisimman pian koululle ja noudatettava koulutapaturmaa koskevia ohjeita hoidon järjestämisen suhteen. Hoitoon ilmoittautumisen yhteydessä on aina mainittava, että kyseessä on koulutapaturma.
- oppilaan omaisuudelle sattuneita vahinkoja ei korvata. Tästä poikkeuksena on tapaturman yhteydessä rikkoutuneet silmälasit, mikäli tapaturma on vaatinut lääkärin hoitoa.

Miten toimia, kun kohtaa ulkopuolisen, tuntemattoman henkilön koulualueella

- Kysy kohteliaasti henkilön asia ja nimi.
- Ohjaa henkilö oikeaan paikkaan tai tarvittaessa pyydä kohteliaasti mutta päättäväisesti henkilöä poistumaan koulun alueelta.

Toimintaohje uhkaavan henkilön kohtaamistilanteessa

Miten toimia, kun uhkaava henkilö on koulurakennuksen ulkopuolella

- Lukitse koulukeskuksen ovet rikkomalla turvasinetti keskusradiohuoneessa. Heituinlahdessa ovien lukitseminen tapahtuu henkilökunnan toimesta.
- Hälytä apua (112).

Miten toimia, kun uhkaava henkilö on koulurakennuksessa

- Pyri hälyttämään apua, jos se suinkin on mahdollista.
- Ohjaa oppilaat luokkaan.
- Lukitse ovi.
- Sulje luokan ikkunaverhot.
- Ohjaa oppilaat luokan turvallisimpaan osaan.
- Pysy rauhallisena ja säilytä maltti. Rauhoita muita.
- Odota, kunnes apu saapuu.

Miten toimia, kun kohtaa uhkaavan henkilön

- Pyri hälyttämään apua niin, ettei uhkaaja huomaa, jos se suinkin on mahdollista.
- Jätä uhkaavalle tilaa ja säilytä hänen reviirinsä.
- Puhu selkeästi ja lyhyesti. Myötäile.
- Pysy rauhallisena, äläkä menetä malttiasi.
- Tarjoa kunniallista perääntymistietä.
- Älä vähättele uhkaajaa tai tilannetta. Ole mieluummin joustava kuin jyrkkä. Älä jankkaa tai oikaise toisen näkemyksiä.
- Pidä kädet näkyvillä. Vältä tuijottamista. Älä käännä selkääsi. Vältä äkkinäisiä liikkeitä.
- Voita aikaa niin, että muita tulisi paikalle.

Toimintaohje pommiuhkassa

- Ole rauhallinen ja ystävällinen.
- Älä keskeytä. Tarjoa neuvottelua.
- Koeta ylläpitää keskustelua.
- Selvitä, kuka pommiuhkan takana on, missä ja minkä näköinen pommi on ja milloin se räjähtää.
- Jätä mahdollinen linja auki.
- Soita 112 ja ilmoita asiasta.
- Älä koske outhoihin esineisiin. Poistu rakennuksesta. Ks. Toimintaohje tulipalo- ja muissa poistumistilanteissa.

Toiminta kaasuvaarassa

Ulkona

- Tarkasta tuulen suunta. Poistu kaasun alta sivutuuleen. Pyri sisälle.
- Jos et pääse sisälle, pyri korkeimpaan maastonkohtaan ja vältä alavia paikkoja.
- Vältä hengästymistä liikkumalla rauhallisesti.
- Suojaa hengitystä esim. kostealla kankaalla.
- Autossa ollessasi sulje ilmanvaihto ja kuuntele radiota.

Sisällä

- Pysäytä koneellinen ilmanvaihto.

- Pyri rakennuksen yläkerrokseen. Vältä kellarikerrokseen menoa.
- Sulje ja tiivistä ovet, ikkunat ja venttiilit.
- Kuuntele ohjeita radiosta. Vältä puhelimen käyttöä.
- Hengitä kostean vaateen läpi, jos kaasun haju tuntuu.

Miten toimia, jos vaarallista kemikaalia pääsee ilmaan oppitunnilla

- Opettaja ohjaa oppilaat poistumaan tilasta.
- Opettaja arvioi, pystyykö itse hoitamaan tarvittavat toimenpiteet vai ei.
- Opettaja tuulettaa tilan tai soittaa hätänumeroon.

Toiminta säteilyvaarassa

- Mene sisälle.
- Sulje rakennuksen ilmanvaihto ja tiivistä rakennus.
- Suojaudu väestönsuojaan tai kellarikerrokseen, jos se on mahdollista.
- Suojaa ruoka ja vesi.
- Avaa radio ja toimi sieltä annettavien ohjeiden mukaan.
- Nauti joditabletit vasta viranomaisen kehotuksesta.

Toiminta kriisitilanteissa (Kriisisuunnitelma)

Äkillisiä mieltä järkyttäviä kriisejä voivat aiheuttaa esimerkiksi läheisen äkillinen kuolema, onnettomuus, läheltä piti -tilanne, väkivallan tai muun vakavan rikoksen uhriksi joutuminen, järkyttävässä tilanteessa silminnäkijänä oleminen sekä läheisen itsemurha tai sen yritys. Reaktiot järkyttävään tapahtumaan voivat olla hyvin monenlaisia ja vaihdella paljonkin. Kriisitilanne voi aiheuttaa traumaattisia reaktioita, jotka vaikeuttavat merkittävästi oppilaan tai kouluyhteisön elämää. Oikein kohdistetuilla toimilla voidaan lieventää tapahtumasta aiheutuvaa haittaa sekä tukea yksilöä ja yhteisöä.

Savitaipaleen koulukeskuksessa toimintaa kriisitilanteissa koordinoi kriisiryhmä, johon kuuluvat rehtori (varalla apulaisrehtori), terveydenhoitaja, kuraattori, seurakunnan edustaja ja SPR:n edustaja. Koollekutsujana toimii rehtori. Heituinlahdessa kriisiryhmää koordinoi koulun johtaja.

Kriisiryhmän tehtävänä on

- ottaa selvää tosiasioista.
- sopia jatkotoimien organisoimisesta ja tiedottamisesta sekä jälkihoidon järjestämisestä.
- miettiä tarvittavien toimien laajuus, delegointi ja koordinointi.
- harkita ulkopuolisen avun ja konsultaation tarpeellisuus.
- päättää, kuka tiedottaa, kenelle ja miten.
- huolehtia, ettei kukaan jää yksin vaikeassa tilanteessa.
- vastata koulun kriisivalmiudesta ja järjestää tarvittaessa koulutusta.

Kriisiryhmän jäsenet yhteystietoineen

Koulukeskuksessa

Rehtori Petri Kyyrä	+358 40 631 4441
Apulaisrehtori Sami Korhonen	+358 40 713 1900
Apulaisrehtori Elina Mäkelä	+358 4 0 631 3623

Heituinlahdessa

Koulunjohtaja Heli Tuovinen	+358406374249
-----------------------------	---------------

Terveystenhoitaja Johanna Munne	+358 40 563 3897
Kuraattori Anne Siitonen	+358 40 651 1455
SPR:n edustaja SPR:n valmiusryhmästä:	
Eija Karine	+358 440 656 889
Seija Koskiniemi	+358 50 432 4322
Taipaleen seurakunnan diakoni	+358 40 840 1185

Akuuttikriisiapu

Sosiaali- ja kriisipäivystys	+358 40 651 1828
Mielenterveys- ja päihdepäivystys	+358 5 352 4610

Kiireetön kriisiapu

Saimaan kriisikeskuksen ajanvaraus	+358 5 453 0020
------------------------------------	-----------------

Oppilaiden kohtaaminen kriiseissä

On tärkeää, että koulun aikuiset ovat valmiita keskustelemaan nuorten kanssa tuoreesta järkyttävästä tapahtumasta. Keskustelutuokioiden ei tarvitse olla pitkiä. Keskustelun keskeinen ote on tässä-ja-nyt. Aikuisen ei tarvitse olla viisas eikä osata vastata kaikkeen - riittää, että aikuinen on turvallinen, uskaltaa näyttää omia tunteitaan ja samalla välittää luottamusta siihen, että näiden tunteiden kanssa selvittää.

Miten kohdata nuori äkillisessä kriisissä

Anna nuorelle oikeaa tietoa

- Käy nuoren kanssa asiaa läpi.
- Kysy, mitä hän tietää, mitä ajattelee asiasta ja mitä hän näki / kuuli / koki.
- Kerro, mitä itse tiedät.
- Selvitä väärinkäsitykset.
- Vältä monimutkaista kuvakieltä, esim. älä vertaa kuolemaa uneen tai matkaan.

Ota myös huomioon

- Henkilökohtaisen kokemuksen ja eläytymisen kautta syntyneet menetyksen tunteet voivat olla yhtä voimakkaita.
- Ole avoin nuoren kysymyksille.
- Juttele, kun hän sitä haluaa - älä odota juttutuokioista pitkiä.
- Tue nuorta siihen, että asiasta tulee tahattomia muistutuksia eri yhteyksissä tiedotuksen ja keskusteluitten kautta ja että se saattaa aktivoida tunteet.
- Pidä kiinni rutiineista.

Keskusteluaiheita ryhmiin

- Mitä todella on tapahtunut? Varmistetaan faktat senhetkisen tiedon mukaisiksi.
- Miten sait tietää? Missä olit / mitä olit tekemässä juuri silloin?
- Mitä ajattelit? Käydään läpi ajatukset tapahtuman / tiedon saamisen hetkellä.

- Mitä tunsit? Tunteet saattavat herätä vasta myöhemminkin. Usein ensin on vain kummastusta ja järkytystä tai tunteiden puutetta.
- Miten keho reagoi? Kehossa voi tapahtua muutoksia (jännittymistä, kipuja, levottomuutta) huomaamatta – ne palautuvat.
- Miten voi auttaa itseään / toista eteenpäin? Puhuminen, muistelu, arki, liikunta...
- Mitä koulupäivän jälkeen tapahtuu? Välitetään kotiin tietoa, että asiaa on käsitelty koulussa ja kannustetaan puhumaan myös kotona.

Seuraavassa on toimintaohjeita erilaisiin kriisitilanteisiin. Toiminnasta on aina päätettävä tapauskohtaisesti ja yksilöllisesti asianomaisia kuullen.

Oppilaan kuolema

- oppilaan kuolemasta ilmoittaa perheelle aina viranomainen. Koulun edustaja voi olla mukana.
- Jos tiedon saa opettaja, hän välittää tiedon rehtorille, joka käynnistää tarvittavat toimet yhdessä kriisiryhmän ja/tai asianomaisen luokanopettajan tai luokanvalvojan kanssa.
- Tapahtuneesta keskustellaan ryhmissä koulun tai opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön johdolla (tarvittaessa yhteistyössä sovitun kriisiasiantuntijan kanssa). Voidaan pitää aamunavaus tai suruliputus.
- oppilaiden huoltajille ilmoitetaan, miten asiaa on käsitelty ja keihin huoltajat voivat tarvittaessa ottaa koulussa yhteyttä.
- Mahdollisesti muistetaan omaisia.
- Järjestetään mahdollisuus keskustella tapahtuneesta.
- oppilaiden toipumista seurataan, ja asia otetaan puheeksi myöhemminkin.
- Hautajaisiin osallistumista tuetaan, mikäli omaiset toivovat osallistumista.

Henkilökunnan jäsenen kuolema

- Kriisiryhmä sopii toimista ja työnjaosta.
- Rehtori kertoo tapahtuneesta (ensin henkilöstölle ja sitten koko) kouluyhteisölle
- oppilaille (ja henkilöstölle) järjestetään mahdollisuus asiantuntijan vetämään läpikäyntikeskusteluun.
- (Henkilöstö käy keskustelun tapahtuneesta.)
- Menehtynyttä kunnioitetaan koulutyössä: liputus tai muu muisteluhetki.
- Omaisia muistetaan ja hautajaisiin osallistutaan, mikäli omaiset sitä toivovat.

Oppilaan lähiomaisen kuolema

- Kun tieto tulee koululle, kriisiryhmä sopii toimista.
- Kriisiryhmä tiedottaa oppilaan opettajia ja tarvittaessa muuta henkilöstöä.
- Rehtori / luokanopettaja tai luokanvalvoja kysyy oppilaalta, mitä asiasta voi kertoa muulle ryhmälle. Esim. jos oppilas on pidempään pois koulusta, ryhmälle kerrotaan, milloin ao. oppilas palaa kouluun.
- Muistetaan oppilasta ja hänen perhettään.
- oppilaalle kerrotaan etukäteen ennen kouluun paluuta, mitä ryhmässä on keskusteltu.

7. Liitteet ja suunnitelmat

Liite 1. Järjestyssäännöt <https://peda.net/savitaipale/perusopetus/europaeuksen-koulu/>

Liite 2. Lastensuojeluilmoitus <https://urly.fi/3asM>

Liite 3. Ohjaussuunnitelma

<https://peda.net/savitaipale/perusopetus/ol/luku1-luonnos/1poljkoor/o2d>

Liite 4. Kurinpitosuunnitelma <https://peda.net/savitaipale/perusopetus/ol/l5oekl/5kjkkk/k>

Liite 5. Tasa-arvosuunnitelma <https://peda.net/savitaipale/lukio/lops/teksti2/toiminnallinen-tasa-arvosuunnitelma.pdf>